

MUSEOIDEN VALTIONOSUUSUUDISTUKSEN TOIMEENPANO – ALUEELLISET MUSEOT

Neuvottelupäivä alueellisten vastuumuseoiden tehtävistä
ja tehtävien hausta

28.9. ja 3.10.2018

Päivi Salonen

Opetus- ja kulttuuriministeriö
Undervisnings- och kulturministeriet

Uudistuksen aikataulu

- HE tarkoitus antaa eduskunnalle lokakuun 2018 aikana
- Valmistelevat toimenpiteet joudutaan käynnistämään aiemmin HE-luonnoksen pohjalta
- Eduskunta päättäisi lakien hyväksymisestä viimeistään keväällä 2019
- Lait tulisivat voimaan vuoden 2020 alusta lukien; hakemusmenettelyt, tiedonkeruu, neuvottelut ja päätöksenteko tapahtuvat vuonna 2019
- Uudistuksessa koko nykyinen järjestelmä korvataan uudella
 - Kaikki museot joutuvat hakemaan pääsyä valtionosuusjärjestelmän piiriin
 - Kaikkien osalta tarkistetaan valtionosuuden edellytysten täytyminen
 - Maakunta- ja aluetaidemuseoiden tilalle alueelliset vastuumuseot
 - Rahoituspäätös ”puhtaalta pöydältä”

Mikä säilyy ennallaan, mikä muuttuu? 1/2

- Ennallaan

- Valtionosuus myönnetään ylläpitäjälle museon käyttökustannuksiin
- Ylläpitäjä voi olla kunta, kuntayhtymä, yksityinen yhteisö tai säätiö
- Säädöspohja museolaissa ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslaissa
- Valtionosuuden edellytykset säilyvät pääosin ennallaan
- Valtionosuuden laskenta perustuu yksikköhintaan ja henkilötyövuosiin
- Yksikköhinta tarkistetaan vuosittain kustannustason perusteella, kustannustietojen keruu tapahtuu vuosittain ja tiedot kerätään keväällä
- Valtionosuuden piiriin pääsystä, alueellisten museoiden nimeämisestä ja yksikköhinnoista ja henkilötyövuosien määrästä päättää opetus- ja kulttuuriministeriö
- Opetushallitus vastaa kustannustiedon keruusta ja valtionosuuksien laskennasta
- Museovirasto toimii lausunnonantajana ja käy alueellisten museoiden kanssa neuvottelut nelivuositain

Mikä säilyy ennallaan, mikä muuttuu? 2/2

- Muuttuu
 - Valtionosuuden piiriin voi pyrkiä vain joka neljäs vuosi
 - Valtionosuuden edellytysten täytyminen tarkistetaan joka neljäs vuosi
 - Opetus- ja kulttuuriministeriö tekee henkilötyövuosien määriä koskevan nelivuotisen rahoitussuunnitelman, välivuosina siitä poiketaan vain erityisestä syystä
 - Rahoitusta määrättäessä otetaan huomioon neljän edellisen vuoden toteuma
 - Alueellinen vastuumuseo = yhtä tai useampaa alueellista tehtävää hoitava museo
 - Alueellisten museoiden edellytyksistä ja tehtävistä säädetään lain tasolla (museoasetusta ei enää ole)
 - Kulttuuriympäristöön liittyvät tehtävät eivät enää perustu Museoviraston kanssa tehtyyn sopimukseen vaan rinnastuvat muihin alueellisiin tehtäviin
 - Alueellisten museoiden saama lisärahoitus muuttuu tehtäväperusteiseksi ja vuosiprosentti nousee näiden henkilötyövuosien osalta 85 %:iin

Siirtyminen nykyjärjestelmästä uuteen 1/2

- Vuosi 2019 on käytännössä uuden järjestelmän käyttöönottovuosi
- Vuoden 2019 valtionosuudet ja –avustukset kuitenkin myönnetään voimassaolevan lainsäädännön ja ohjeistuksen mukaisesti
- Toimeenpanon valmistelu aloitetaan alueellisista museoista, joita koskevat suurimmat muutokset
- Toimeenpanon aikataulu on tiukka – aktiivisuus ja ennakointi tärkeää
- Kaikki uudistusta koskeva aineisto ja ohjeistus julkaistaan ministeriön sivuilla <https://minedu.fi/museoiden-vos-jarjestelman-uudistus>
- HUOM: Ensimmäinen alueellisia tehtäviä koskeva suunnitelma-/neuvottelukausi on poikkeuksellisesti kolmivuotinen neuvottelusyklin porrastamiseksi

Siirtyminen nykyjärjestelmästä uuteen 2/2

- Käytössä on siirtymäkausi sekä henkilötyövuosimäärissä tapahtuvien että euromääräisten muutosten osalta; htv-muutos tai euromääräinen väheneminen voidaan porrastaa kolmelle vuodelle
- Nykyisen lain edellytykset täyttävä ja ennen uuden lain voimaantuloa tehtävään otettu henkilöstö katsotaan tämän lain edellytykset täyttäväksi kyseisessä tehtävässä

Toimeenpanon tärkeimmät vaiheet 1/6

- **Alueellisten tehtävien hakemista koskevat alustavat ilmoitukset**
 - Ilmoitus ei ole ylläpitäjää sitova, mutta toimii jatkovalmistelun pohjana.
 - Ilmoitus sisältää seuraavat tiedot:
 - museon nimi/ylläpitäjä
 - vastuutehtävä/vastuutehtävät, joista museo on kiinnostunut
 - museon ehdottama toimialue (maakunta / useamman maakunnan kattava toimialue)
 - museon valmius tehtävän vastaanottamiseen/toiminnan käynnistämiseen (onko kyseessä uusi tehtävä- tai toimialue)
 - ***Museon ylläpitäjän ilmoitus toimitetaan opetus- ja kulttuuriministeriölle 15.11.2018 mennessä sähköpostilla osoitteeseen kirjaamo@minedu.fi, tiedoksi paivi.salonen@minedu.fi***

Toimeenpanon tärkeimmät vaiheet 2/6

- **Tarvittaessa tarkentavat neuvottelut**

- Maakunnissa, joissa useampi museo kiinnostunut samasta tehtävästä
- Maakunnissa, joissa johonkin tehtävään ei kiinnostuksensa ilmaiseita museoita
- Alueellisen vastuumuseon toimialue noudattaa maakuntajakoa
- Toimialue voi olla myös useamman maakunnan laajuinen
- Alueellisella vastuumuseolla voi olla yksi tai useampi tehtävä
- Tehtävää ei pääsääntöisesti voida jakaa maakunnan alueella useamman museon kesken
- ***Tarkentavat neuvottelut ylläpitäjien kanssa käydään tarvittaessa marras-joulukuun aikana 2018***

Toimeenpanon tärkeimmät vaiheet 3/6

- **Valtionosuuden piiriin pyrkiminen ja hakemukset koskien alueellisen vastuumuseon tehtäviä**
 - Hakeminen tapahtuu opetus- ja kulttuuriministeriön lomakkeella ministeriön sähköisen asianhallintajärjestelmän kautta
 - Lomake ohjeineen pyritään julkaisemaan lokakuun aikana
 - ***Museon ylläpitäjän tulee toimittaa hakemukset opetus- ja kulttuuriministeriölle helmikuun alkupuolella (ajankohta tarkentuu)***
 - Hakemuksessa
 - Ilmoitetaan ylläpitäjää ja museota koskevat perustiedot
 - Annetaan selvitys valtionosuuden piiriin pääsyn osalta museolain 2 §:n mukaisten edellytysten täyttymisestä (tarvittavat asiakirjat liitteeksi)
 - Annetaan selvitys alueellisen vastuumuseotehtävän osalta museolain 8 §:n mukaisten edellytysten täyttymisestä
 - Esitetään alueellista työtä koskeva suunnitelma ja arvio henkilötyövuosiresursseista kolmivuotiskaudeksi 2020-2022

Toimeenpanon tärkeimmät vaiheet 4/6

- **Opetushallituksen kustannuskysely**
 - Kustannusten laskentatapa ei oleellisesti muutu
 - Yksi yksikköhinta, kaksi valtionosuusprosenttia
 - Kustannuskyselyn yhteydessä ilmoitetaan vuoden 2018 osalta palkkakustannukset ja henkilötyövuodet kuten aiemmin, lisäksi esitetään arvio alueelliseen työhön käytettyjen henkilötyövuosien määrästä
 - Alueellinen työ = alueellisen tehtävän hoitamisesta ylläpitäjäkuntaa laajemmalla toimialueella aiheutuva työ
 - Ei suoraa vaikutusta valtionosuuden määrään
 - Ei edellytetä takautuvasti muutoksia kustannusten seurantaan
 - Tietopohjaa kerrytetään kuitenkin vuosittain
 - Vuoden 2019 kustannusten osalta voidaan ottaa jo huomioon museoissa palkkakustannuksia kohdennettaessa
 - ***Kustannuskysely lähetään vastattavaksi museoille maaliskuussa 2019 (ei muutosta ajankohtaan)***

Toimeenpanon tärkeimmät vaiheet 5/6

- **Museoviraston kanssa käytävät neuvottelut**
 - Alueellista toimintaa ja palveluita koskevan suunnitelman pohjalta
 - ***Museot käyvät neuvottelut Museoviraston kanssa maalis-toukokuun aikana 2019***
 - Museovirasto laatii ministeriölle lausunnon sekä edellytysten täyttymisestä että alueelliseen työhön kohdennettavien henkilötyövuosien määrästä
 - Ensimmäinen suunnitelma- ja neuvottelukierros koskien vuosia 2020 – 2022
 - Seuraava neuvottelukierros vuonna 2022 koskien vuosia 2023 – 2026; tässä yhteydessä edellisen suunnitelmakauden raportointi

Toimeenpanon tärkeimmät vaiheet 6/6

- Opetus- ja kulttuuriministeriön päätökset
 - Museoiden hyväksyminen valtionosuuden piiriin
 - Alueellisten vastuumuseoiden nimeäminen
 - Rahoitusta koskevat päätökset
 - Henkilötyövuodet ja yksikköhinnat vuodelle 2020
 - Henkilötyövuosia koskeva rahoitussuunnitelma 2020 – 2023
 - Alueelliseen työhön kohdennettujen henkilötyövuosien osalta 2020 – 2022
 - ***Päätökset ajoittuvat loka-marraskuun vaihteeseen 2019***

Rahoituksen määräytymisestä

- Valtion talousarviossa yksikköhinta ja käytettävissä olevien henkilötyövuosien enimmäismäärä sekä alueellisten tehtävien hoitoon kohdennettujen henkilötyövuosien enimmäismäärä
- Henkilötyövuosia jaettaessa otetaan huomioon toteutuneiden htv:ien määrä mutta myös lain 4 §:n 2 mom. mukainen tarpeellisuus
- Alueellisten henkilötyövuosien kohdentaminen suunnitelman ja neuvottelun pohjalta
- Vaihtoehtoiset näkymät museon rahoituksen muodostumiselle
 - Vos:n kokonaismäärä säilyy ennallaan; alueelliseen työhön kohdennettujen htv:ien kautta tuleva lisärahoitus samaa tasoa kuin aiempi 10 %-yksikön korotus
 - Vos kasvaa: museo ei ole aiemmin hoitanut tehtävää tai rahoitus ollut suhteessa tehtävien laajuuteen keskimääräistä pienempi
 - Vos vähenee: museo luopuu tehtävästä tai rahoitus ollut suhteessa tehtävien laajuuteen keskimääräistä suurempi
- Lisämääräraha 4 milj. kohdennetaan lisähenkilötyövuosiin

Lopuksi

- Tavoitteena alueellisesti kattavammat ja tasalaatuisemmat palvelut
- Tavoitteena resurssien oikeudenmukainen jakautuminen – lisäresurssi pyritään kohdentamaan siten, että se tukee uudistuksen tavoitteiden toteutumista
- Tavoitteena joustava mutta myös toiminnan tuloksellisuuden tunnistava järjestelmä
- Tiiviin toimeenpanovaiheen jälkeen pidemmät tarkasteluvälit, pidemmät rahoituskaudet, pienten vuosivaihteluiden tasaantuminen
- Järjestelmän toimivuutta seurataan, tarvittaessa tehdään tarkistuksia
- Kannustetaan alueelliseen yhteistyöhön palveluiden tuottamisessa, aktiivisuuteen ja vuorovaikutukseen!